

MAIN
*Multilingual Assessment Instrument
for Narratives*

N. Gagarina, D. Klop, S. Kunnari,
K. Tantele, T. Välimaa,
U. Bohnacker & J. Walters

Lithuanian

Translated and adapted by
Ineta Dabašinskienė

(based on the revised version in English)

© ZAS Papers in Linguistics 64 (2020)

How to cite this version:

Gagarina, N., Klop, D., Kunnari, S., Tantele, K., Välimaa, T., Bohnacker, U. & Walters, J. (2019). MAIN: Multilingual Assessment Instrument for Narratives – Revised. Materials for use. *ZAS Papers in Linguistics*, 63. Lithuanian version. Translated and adapted by Dabašinskienė I.

MAIN: Lithuanian

RAMP¹: rišliojo pasakojimo analizės metodika

Ineta Dabašinskienė

Rišliojo pasakojimo analizės metodika² buvo sukurta 2012 m., siekiant įvertinti vaikų, kurie nuo gimimo arba nuo mažens įsisavina vieną ar daugiau kalbų, pasakojimų aprašomuosius įgūdžius. Ši metodika buvo skirta įvertinti vienakalbių ar dvikalbių 3–10 metų vaikų rišliojo pasakojimo suvokimo ir kūrimo gebėjimus, tačiau neseniai atlikti tyrimai parodė, kad toks testas gali būti atliekamas ir su vyresniais vaikais, paaugliais ir net suaugusiais. Metodika leidžia patikrinti vienos ar kelių kalbų supratimą ir produkciją, pasitelkiant atpasakojimo, pasakojimo ar pasakojimo modeliavimo būdus. 2012 m. sukurta metodika buvo pritaikyta penkiolikai skirtingų kalbų ir įvairiems jų deriniams bei išbandyta testuojant daugiau kaip 500 vienakalbių ir dvikalbių 3–10 metų vaikų.

2019 m. anglų kalbos tyrimo metu buvo surinkta 2,500 pasakojimo transkripcijų ir taip pat 24,000 atsakymų į rišliojo pasakojimo / atpasakojimo suvokimo klausimus. Visi šie duomenys gauti iš maždaug 700 vienakalbių ir dvikalbių vokiškai, rusiškai ir švediškai kalbančių vaikų; duomenys surinkti per 2013–2019 m. Dabartinis lietuvių RAMP variantas remiasi 2019 m. atnaujinta anglų kalbos metodikos versija.

RAMP sudaryta iš keturių tapačios struktūros pasakojimų, kurių kiekvienas pavaizduotas šešių siužetinių paveikslėlių eile. Visi pasakojimai sutampa (ar yra labai panašūs) struktūrinėmis ir kalbinėmis ypatybėmis, paremti daugialypiu pasakojimo organizavimo modeliu.

Nors RAMP normatyviniai kriterijai dar nėra griežtai apibrėžti, standartizuota metodikos procedūra gali būti taikoma tiek rišliosios kalbos moksliniams tyrimams, tiek logopediniam kalbos įvertinimui, tiek kalbos raidos sutrikimų diagnostikai. Daugiau detalesnės informacijos, kaip naudotis RAMP metodika straipsnyje: *Background on MAIN – Revised, how to use it and adapt it to other languages* (anglų kalba) *ZAS Papers in Linguistics* 63 (2019, pp. iv-xii). Straipsnį galima rasti:

<https://zaspil.leibniz-zas.de/issue/view/53>.

Metodikos aprašą sudaro:

- rišliojo pasakojimo tyrimo gairės;
- rišliųjų pasakojimų (*Katė, Šuo, Paukščiukai* ir *Ožkiukai*) įvertinimo protokolai;
- rišliųjų pasakojimų teksto suvokimo klausimai;
- rišliųjų pasakojimų tekstai.

---

¹ Pirmasis šios metodikos lietuviškasis variantas pasirodė 2012 m. „DVRPAM: metodikos aprašas lietuvių kalba“ buvo išverstas ir adaptuotas lietuvių kalbai Ingridos Balčiūnienės ir Inetos Dabašinskienės. Šios atnaujintos versijos autorė dėkoja savo kolegei I. Balčiūnienei už didelį darbą rengiant pirmąją versiją (žr. I. Balčiūnienė, I. Dabašinskienė. 2012. DVRPAM – Dvikalbių vaikų rišliojo pasakojimo analizės metodika. *ZAS Papers in Linguistics* 56).

² Lietuvių mokslininkų ir praktikų pokalbiuose nusistovėjo metodikos anglų kalba sutrumpintos versijos pavadinimo MAIN vartojimas, nes pirmasis pasiūlytas lietuviškas jo atitikmuo (DVRPAM) labai nepatogus tarti. Atnaujinta versija siūlo ne tik procedūrų ir vertinimo pakeitimus, bet ir patogesnę vartoti lietuvišką šios metodikos pavadinimo variantą – RAMP.

Rišliojo pasakojimo tyrimo gairės

Rišliojo pasakojimo analizės metodika (RAMP) visų pirma skirta vaikams nuo maždaug 3 iki 10 metų, tačiau taip pat gali būti naudojama su vyresniais vaikais, paaugliais ir suaugusiais. RAMP skirta įvertinti vienakalbių ar dvikalbių 3–10 metų vaikų rišliojo pasakojimo suvokimo ir kūrimo gebėjimus. Rišliojo pasakojimo tyrimo būdas (atpasakojimas, pasakojimo kūrimas pagal pateiktą schemą arba savarankiškai) pasirenkamas paties tyrėjo, atsižvelgiant į tyrimo tikslą ir pobūdį.

Naudojant šią metodiką, galima tikrinti rišliojo pasakojimo viena ar keliomis kalbomis kokybę. Tikrinant dvikalbio vaiko rišliojo pasakojimo gebėjimus, tyrimą galima pradėti nuo bet kurios vaiko kalbos, tačiau tarp tyrimų viena ir kita kalba geriausiai daryti 4–7 dienų pertrauką – tai sumažina vienos kalbos poveikį kitai ir slopina išmokimo efektą. Jei įmanoma, tyrimą skirtingomis kalbos turėtų atlikti skirtingi tyrėjai – tai kuria vienakalbę tyrimo aplinką ir padeda išvengti kalbų kaitos rišliajame pasakojime.

Priemonės

- 4 siužetinių paveikslėlių sekos: *Pauščiukai*, *Ožkiukai*, *Katė* ir *Šuo* (spalvotai atspausdinami trys kiekvienos eilės egzemplioriai ir sudedami į atskirus vokus – iš viso turi būti dvylika vokų);
- 4 rišliųjų pasakojimų tekstai: *Pauščiukai*, *Ožkiukai*, *Katė* ir *Šuo*;
- Vaizdo ir / ar garso įrašymo įranga;
- Rišliųjų pasakojimų įvertinimo protokolai, kuriuose fiksuojamos pasakojimo kalbos ir struktūros ypatybės bei atsakymai į teksto suvokimo klausimus;
- Anketos tėvams / globėjams.

Instrukcija

Priemonių paruošimas

1. Atsisiųskite siužetinių paveikslėlių eiles iš interneto svetainės www.leibniz-zas.de/en/service-transfer/main
2. Spalvotai atspausdinkite po tris kiekvienos eilės egzempliorius; baltas popierius, A4 formatas, atspausdintų paveikslėlių dydis: 9 x 9 cm;
3. Kitoje lapo pusėje užrašykite paveikslėlių numerius (nuo 1 iki 6);
4. Perkirpkite lapą horizontaliai į dvi dalis;
5. Suklijuokite perkirptas lapo dalis (kaip parodyta pavyzdyje), kad gautumėte horizontalią paveikslėlių eilę (1 pav., 2 pav., 3 pav., 4 pav., 5 pav., 6 pav.);
Pastaba: pateiktasis siužetinių paveikslėlių pavyzdys neatitinka tikrųjų dydžių, todėl nenaudokite jo tyrimui.

6. Kiekvieną paveikslėlių eilę (šešis suklijuotus paveikslėlius) perlenkite į tris dalis ir įdėkite į atskirą voką. Tos pačios paveikslėlių eilės vokus pažymėkite kokiais nors skiriamaisiais ženklais (pvz., skirtingu skaičiumi taškų), kad vėliau galėtumėte atpažinti pasakojimą nežiūrėdami į voko turinį.

Tyrimo eiga

- Išsamiai susipažinkite su rišliųjų pasakojimų įvertinimo protokolais ir tyrimo instrukcijomis.
- Paruoškite vaizdo ir / ar garso įrašymo įrangą. Įjunkite vaizdo ir / ar garso įrašymo prietaisą prieš pradėdami tyrimą.
- Parengiamasis tyrimo etapas („apšilimas“) skirtas sumažinti stresą, pasiruošti tyrimui. Pakalbėkite su vaiku apie mėgstamas veiklas, šeimą ir t. t. Paklauskite kelių paprastų klausimų, pvz.: *Kas tavo geriausias draugas? Ką labiausiai mėgsti žiūrėti per televizorių? Ar tau patinka pasakoti istorijas/pasakas? Ar tau patinka klausytis istorijų / pasakų?*
- Prieš pradėdant tyrimą, visi trys vienos paveikslėlių eilės vokai turi būti padėti ant stalo. Vaikas turi manyti, kad jūs nežinote, kokia paveikslėlių eilė yra jo pasirinktame voke.
- Atlikite tyrimą naudodamiesi instrukcijomis, pateiktomis rišliųjų pasakojimų įvertinimo protokoluose. Ypatingą dėmesį atkreipkite į instrukcijas, apibrėžiančias galimą tyrėjo pagalbą vaikui pasakojant.
- Atlikdami tyrimą, sėdėkite priešais vaiką taip, kad jis galėtų gerai matyti paveikslėlius, tačiau nerodytų jų jums. Kai vaikas atplėš voką, paprašykite jo išskleisti ir atidžiai apžiūrėti paveikslėlių eilę pradėdant nuo pirmojo. Priminkite: *Dabar apžiūrėk paveikslėlius, bet nerodyk jų man.* (Jei vaikas nesugeba pats laikyti ir / ar sklaidyti paveikslėlių eilės, padėkite jam – laikykite paveikslėlius priešais vaiką, tačiau į juos nežiūrėkite).
- Kai vaikas bus pasiruošęs pasakoti, padėkite jam sulankstyti paveikslėlių eilę į tris dalis (kaip buvo išėmus iš voko), tačiau nežiūrėkite į paveikslėlius. Paprašykite vaiko atskleisti pirmuosius du paveikslėlius ir pradėti pasakojimą. Vaikui baigus pasakoti, paprašykite atskleisti du tolesnius paveikslėlius (taip, kad vaikas matytų 1–4 pav.) ir tęsti pasakojimą. Vaikui baigus pasakoti, paprašykite atskleisti paskutinius du paveikslėlius (taip, kad vaikas matytų visą eilę) ir tęsti pasakojimą. Vaikui baigus pasakoti, pagirkite jį ir pasakykite: *O dabar aš noriu paklausti tavęs apie šią pasaką.*
- Užrašykite vaiko pasakojimą (ranka ar kompiuteriu) ir įvertinkite rišliojo pasakojimo struktūrą bei atsakymus į teksto suvokimo klausimus naudodami rišliųjų pasakojimų įvertinimo protokolus.
- **Pastaba:** vertinant rišliojo pasakojimo struktūrą, taškai skiriami už tinkamai įvardytą veikėjo būseną, tikslą, veiksmažodį ir veiksmo rezultata.

Galima tyrėjo pagalba vaikui pasakojant

1. Nepasakokite pasakojimo patys. Skatinkite vaiką kalbėti sakydami: *Papasakok man, kas čia vyksta* (rodykite į paveikslėlį).
2. Skatinkite vaiką kalbėti tik tada, kai tai būtina (kai vaikas tyli ilgiau nei 10 sekundžių). Pirmiausia bandykite padrąsinti vaiką žodžiais *taip, gerai, aha*. Jeigu vaikas ir toliau tyli, palaukę dar 10 sekundžių pabandykite padrąsinti jį sakydami: *Papasakok man, kas čia vyksta. Papasakok man dar ką nors. O kas dar čia vyksta?*
3. Nepertraukinėkite ir netaisykite vaiko kalbos. Visiškai nesvarbu, kaip vaikas pavadina pasakojimo veikėjus (pvz., *gyvūnas, lapė ar šuo*). Jeigu vaikas klausia, kaip pavadinti veiksmą ar veikėją, atsakykite: *O kaip tau atrodo? O kaip tu pavadintum?*
4. Siekiant išvengti vaiko baimės vartoti nepilnus sakinius ar kitaip paveikti pasakojimo eigą, reikėtų vengti pertraukinėjimo pasakojant ir klausimų, kurie:
  - a) gali pasufleruoti vaikui pasakojimo siužetą, pvz.: *Ką jis čia daro? Kas bėga?*
  - b) skatina įvardyti pasakojimo veikėją, pvz.: *O kas čia? Ką matai paveikslėlyje?*
5. Jeigu vaikas pradeda pasakoti apie save (pvz., *Ir aš esu matęs tokį paukštį. O aš irgi turiu katiną.*), leiskite jam šiek tiek pakalbėti, o tada paprašykite tęsti pasakojimą (Vaiko pasakojimas apie save neįtraukiamas į rišliojo pasakojimo analizę.).
6. Jei reikia, galima nuolatos drąsinti vaiką žodžiais *gerai, taip, aha*. Šie žodžiai ypač tinkami vaikui baigus pirmąjį ir antrąjį pasakojimo dalį (atskleidžiant 3–4 ir 5–6 paveikslėlius).

Kaip (ne)lyginti pasakojimų rezultatų

- Testuojant dvikalbį vaiką abejomis kalbomis, venkite naudoti *Katės* ir / ar *Šuns* pasakojimo viena kalba, o *Paukščiukų* ir / ar *Ožkiukų* – kita kalba.
- Taip pat venkite naudoti *Katės* ir / ar *Šuns* pasakojimo vieno testavimo metu ir lyginimo su *Paukščiukų* ir / ar *Ožkiukų* pasakojimu kito testavimo metu.
- Kodėl? RAMP istorijos negali būti tiesiogiai palyginamos. Kaip parodė naujausi rezultatai, yra keletas niuansų, dėl kurių keturios istorijos skiriasi, ypač analizuojant pasakojimų suvokimo klausimus. Pavyzdžiui, *Paukščiukų* ir *Ožkiukų* istorijos savo siužetine linija yra beveik lygiavertės, kaip ir *Katės* ir *Šuns* istorijos, tačiau, pastarosios skiriasi nuo *Paukščiukų* ir *Ožkiukų* istorijos tam tikrais aspektais, pvz., siužetine linija, veikėjų skaičiumi ir suvokimo klausimais. Todėl įsitikinkite, ar nesiruošiate lyginti nepalyginamų dalykų, tokių kaip obuoliai ir kriaušės.
- Testuojant vaikų grupes RAMP metodu, įsitikinkite, kad būtų išlaikyta tinkama procedūrų pusiausvyra, siekiant sumažinti poveikį pačiam pasakojimui ir / pasakojimo būdai (atpasakojimui, paruoštam tekstui ir pasakojimui).

Kalbų ir pasakojimų išdėstymo schema, rekomenduojama moksliniam tyrimui

Pristatymo eiliškumas turi būti subalansuotas kalbos ir pasakojimo požiūriais. Laikantis šios schemos, *Katė* / *Šuo* turėtų būti pirmiausiai pasitelkiami kaip paruoštas tekstas / atpasakojimas, o *Paukščiukai* / *Ožkiukai* – pasakojimo užduočiai. Atliekant tyrimą tik viena dvikalbio vaiko kalba ar tiriant vienakalbius vaikus, pasakojimai išdėstomi taip, kad atitiktų 1, 2, 5, 6 arba 3, 4, 7, 8 vaikų numerius:

Vaiko nr.	Kalba	Paruoštas tekstas/ Atpasakojimas	Pasakojimas	Kalba	Paruoštas tekstas/ Atpasakojimas	Pasakojimas
1	K1	Katė	Paukščiukai	K2	Šuo	Ožkiukai
2	K1	Katė	Ožkiukai	K2	Šuo	Paukščiukai
3	K2	Katė	Ožkiukai	K1	Šuo	Paukščiukai
4	K2	Katė	Paukščiukai	K1	Šuo	Ožkiukai
5	K1	Šuo	Paukščiukai	K2	Katė	Ožkiukai
6	K1	Šuo	Ožkiukai	K2	Katė	Paukščiukai
7	K2	Šuo	Ožkiukai	K1	Katė	Paukščiukai
8	K2	Šuo	Paukščiukai	K1	Katė	Ožkiukai

Atminkite, kad skirtingų istorijų pasakojimų / atpasakojimų rezultatai negali būti tiesiogiai lyginami (žiūrėti aukščiau).

Protokolas Katė

Pasakojimas / Atpasakojimas / Paruoštas tekstas

Vaiko vardas: _____
Vaiko gimimo data: _____
Tyrimo data: _____
Vaiko amžius (mėnesiais) tyrimo metu: _____
Vaiko lytis: _____
Tyrėjo vardas: _____
Antrosios kalbos (K2) mokymosi trukmė: _____
Vaikas lanko darželį nuo: _____
Darželio pavadinimas: _____

Prieš pradėdant tyrimą, visi trys vienos paveikslėlių eilės vokai turi būti padėti ant stalo, o vaizdo / ir garso įrašymo prietaisas – paruoštas naudoti. Pradedama įrašinėti nuo parengiamojo etapo („apšilimo“) pradžios.

„Apšilimas“

Paklauskite kelių paprastų klausimų, pvz.: *Kas tavo geriausias draugas? Ką tu labiausiai mėgsti valgyti? Ar tau patinka pasakos?*

Instrukcijos

Pasakojimas

Atsisėskite priešais vaiką ir pasakykite: *Žiūrėk, čia yra trys vokai. Išsirink kurį nors vieną, ir tada aš tau paseksiu pasaką.* Vaikui išsirinkus voką su istorija, išskleiskite paveikslėlių seką taip, kad ją matytų tik vaikas. Pasakykite: *Pirmiausia atidžiai apžiūrėk visus paveikslėlius. Ar jau apžiūrėjai?*

Atskleiskite pirmuosius du paveikslėlius ir pasakykite: *O dabar norėčiau, kad tu man pasektum šią pasaką. Žiūrėk į paveikslėlius ir pabandyk kuo gražiau papasakoti.* Jei vaikas varžosi pradėti pasakoti, padrąsinkite jį sakydami: *Papasakok man, kas čia vyksta (rodykite į pirmąjį paveikslėlį).* Vaikui baigus pasakoti, atskleiskite du tolesnius paveikslėlius (taip, kad vaikas matytų 1–4 pav.) ir paprašykite tęsti pasakojimą. Vaikui baigus pasakoti, atskleiskite paskutinius du paveikslėlius (taip, kad vaikas matytų visą eilę) ir paprašykite tęsti pasakojimą. Vaikui nutilus, galite padrąsinti jį sakydami: *Papasakok man dar ką nors. O kas dar čia vyksta? Dar kas nors?* Priminkite: *Pasakyk man, kai pasaka baigsis.*

Vaikui baigus pasakoti, pagirkite jį ir pasakykite: *O dabar aš noriu paklausti tavęs apie šią pasaką.*

Atpasakojimas

Atsisėskite priešais vaiką ir pasakykite: *Žiūrėk, čia yra trys vokai. Išsirink kurį nors vieną, ir tada aš tau paseksiu pasaką.* Laikydami atskleistą paveikslėlių eilę priešais vaiką, pasakykite: *Pirmiausia atidžiai apžiūrėk visus paveikslėlius. Kai viską apžiūrėsi, aš tau paseksiu pasaką, o vėliau paprašysiu, kad tu man ją pakartotum.*

Atskleiskite pirmąjį ir antrąjį paveikslėlius (1–2 pav.) ir rodydami į pirmąjį pasakykite:

Pasaka prasideda čia. Vieną dieną išdykėlė katė pamatė geltoną drugelį, tupintį ant šakos. Katė stryktelėjo norėdama jį pagauti. Tai pamatė pro šalį ėjęs smalsus berniukas. Jis kaip tik grįžo iš žvejybos – nešėsi kibirėlį su pagauta žuvimi ir kamuolį.

Atskleiskite du tolesnius (2–3 pav.) paveikslėlius (taip, kad vaikas matytų 1–4 pav.) ir tęskite: *Berniukas sušuko: Ei, išdykėle, ką darai? Tačiau vikruolis drugelis mostelėjo sparnais ir nuskrido, o katė užkliuvo už spygliuoto krūmo ir įsidūrė leteną. Berniukas taip nustebo, kad net kamuolys išsprūdo jam iš rankų ir nuriedėjo į vandenį. Vaikas nusprendė atgauti kamuolį. Tuo metu katė pastebėjo berniuko kibirėlį ir pagalvojo: įdomu, kas gi čia paslėpta? Priėjusi arčiau ji pamatė žuvį. – Tai bent skanumėlis! – apsidžiaugė išdykėlė ir nusprendė pasmaguriauti.*

Atskleiskite paskutinius du paveikslėlius (5–6 pav.) (taip, kad vaikas matytų visą paveikslėlių eilę) ir tęskite: *Berniukas įmerkė meškerę į vandenį ir bandė pasiekti kamuolį. O katė tuo metu prisėlino prie kibirėlio ištraukė iš jo skaniają žuvį. Berniukas nudžiugo atgavęs kamuolį ir iš to džiaugsmo net nepastebėjo, kad katė vaišinas jo žuvimi.*

Štai ir pasakos pabaiga.

Atskleiskite pirmuosius du paveikslukus ir paprašykite pakartoti girdėtą pasaką. Jei vaikas varžosi pradėti pasakoti, padrąsinkite jį sakydami: *Papasakok man, kas čia vyksta (rodykite į pirmąjį paveikslėlį).* Vaikui baigus pasakoti, atskleiskite du tolesnius paveikslėlius (taip, kad vaikas matytų 1–4 pav.) ir paprašykite tęsti pasakojimą. Vaikui baigus pasakoti, atskleiskite paskutinius du paveikslėlius (taip, kad vaikas matytų visą eilę) ir paprašykite tęsti pasakojimą. Vaikui nutilus, galite padrąsinti jį sakydami: *Papasakok man dar ką nors. O kas dar čia vyksta? Dar kas nors?* Priminkite: *Pasakyk man, kai pasaka baigsis.* Vaikui baigus pasakoti, pagirkite jį ir pasakykite: *O dabar aš noriu paklausti tavęs apie šią pasaką.*

Kai vaikas pabaigia, paklauskite teksto suvokimų klausimų.

Paruoštas tekstas

Atsisėskite priešais vaiką. Pasakykite: *Žiūrėk, čia yra trys vokai. Išsirink kurį nors vieną, ir tada aš tau paseksiu pasaką.* Planuojant vertinti vaiko gebėjimą kurti pasakojimą pagal pateiktą schemą, sakoma: *Kai viską apžiūrėsi, aš tau paseksiu pasaką, o vėliau paprašysiu, kad atsakytum man į kelis klausimus.*

Atskleiskite pirmąjį ir antrąjį paveikslėlius (1–2 pav.) ir rodydami į pirmąjį pasakykite: *Pasaka prasideda čia. Vieną dieną išdykėlė katė pamatė geltoną drugelį, tupintį ant šakos. Katė stryktelėjo norėdama jį pagauti. Tai pamatė pro šalį ėjęs smalsus berniukas. Jis kaip tik grįžo iš žvejybos – nešėsi kibirėlį su pagauta žuvimi ir kamuolį.*

Atskleiskite du tolesnius (3–4 pav.) paveikslėlius (taip, kad vaikas matytų 1–4 pav.) ir tęskite: *Berniukas sušuko: Ei, išdykėle, ką darai? Tačiau vikruolis drugelis mostelėjo sparnais ir nuskrido, o katė užkliuvo už spygliuoto krūmo ir įsidūrė leteną. Berniukas taip nustebo, kad net kamuolys išsprūdo jam iš rankų ir nuriedėjo į vandenį. Vaikas nusprendė atgauti kamuolį. Tuo metu katė pastebėjo berniuko kibirėlį ir pagalvojo: įdomu, kas gi čia paslėpta? Priėjusi arčiau ji pamatė žuvį. – Tai bent skanumėlis! – apsidžiaugė išdykėlė ir nusprendė pasmaguriauti.*

Atskleiskite paskutinius du paveikslėlius (5–6 pav.) (taip, kad vaikas matytų visą paveikslėlių eilę) ir tęskite: *Berniukas įmerkė meškerę į vandenį ir bandė pasiekti kamuolį. O katė tuo metu prisėlino prie kibirėlio ištraukė iš jo skaniają žuvį. Berniukas nudžiugo atgavęs kamuolį ir iš to džiaugsmo net nepastebėjo, kad katė vaišinas jo žuvimi.*

Štai ir pasakos pabaiga.

Pasakę *Štai ir pasakos pabaiga*, paklauskite teksto suvokimo klausimų.

Atpasakojimo įvertinimas Katė

1 dalis. Produkcija

A. Pasakojimo struktūra, B. Siužetinių linijų (SL) struktūra, C. Būsenos įvardijimas

A. Pasakojimo struktūra

		Teisingų atsakymų pavyzdžiai ³	Taškai
A1.	Įžanga	Laiko ir / ar vietos įvardijimas, pvz.: vieną kartą / vieną dieną / kartą / miške / prie ežero / prie upės	0 1 2 ⁴
<i>1 siužetinė linija. Pagrindinė veikėja – katė</i>			
A2.	Būsenos įvardijimas kaip SL užuomazga	Katė norėjo pažaisti / buvo alkana.	0 1
A3.	Tikslas	Katė norėjo sugauti / pagauti / pačiupti drugelį.	0 1
A4.	Veiksmas	Katė stryktelėjo / pašoko / puolė.	0 1
A5.	Rezultatas	Katė užkliuvo už krūmo / įkrito į krūmus. Drugelis paspruko / nuskrido.	0 1
A6.	Būsenos įvardijimas kaip SL atomazga	Katė susižeidė / buvo pikta / nusiminusi. Drugelis juokėsi / buvo laimingas.	0 1
<i>2 siužetinė linija. Pagrindinis veikėjas – berniukas</i>			
A7.	Būsenos įvardijimas kaip SL užuomazga	Berniukas pamatė katę gaudant drugelį / nustebo / išsigando / nusiminė pametęs kamuolį.	0 1
A8.	Tikslas	Berniukas nusprendė / norėjo atgauti kamuolį.	0 1
A9.	Veiksmas	Berniukas bandė pasiekti / ištraukti kamuolį iš vandens.	0 1
A10.	Rezultatas	Berniukas atgavo / ištraukė kamuolį iš vandens.	0 1
A11.	Būsenos įvardijimas kaip SL atomazga	Berniukas džiaugėsi / buvo laimingas / patenkintas atgavęs kamuolį.	0 1
<i>3 siužetinė linija. Pagrindinė veikėja – katė</i>			
A12.	Būsenos įvardijimas kaip SL užuomazga	Katė pastebėjo / pamatė žuvį / buvo alkana / smalsi.	0 1
A13.	Tikslas	Katė nusprendė / norėjo pačiupti / pavogti / suėsti žuvį.	0 1
A14.	Veiksmas	Katė siekė žuvies / čiupo žuvį.	0 1

³ Kilus abejonių dėl atsakymo teisingumo, žr. Metodinę priemonę.

⁴ Nulis taškų skiriama už neteisingą atsakymą arba jokio atsakymo, 1 taškas už vieną teisingą atsakymą, 2 taškai už vietos ir laiko įvardijimą.

A15.	Rezultatas	Katė pačiuopo / pavogė / suėdė žuvį.	0	1
A16.	Būsenos įvardijimas kaip SL atomazga	Katė pasisotino / buvo laiminga / patenkinta.	0	1
A17.	Bendras taškų skaičius 17:			

B. Siužetinių linijų struktūra

VR (veiksmo- rezultato) įvardijimų skaičius	Tikslo įvardijimų (kai nenurodytas nei veiksmas, nei rezultatas) skaičius	TV (tikslų-veiksmo) ir TR (tikslų-rezultato) įvardijimų skaičius	TVR (tikslų-veiksmo- rezultato) įvardijimų skaičius
B1.	B2.	B3.	B4.

C. Būsenos įvardijimas

C1.	<p>Būseną įvardijančių žodžių skaičius. Šiems žodžiams priklauso:</p> <p>Pojūčių įvardijimas, pvz., matyti, girdėti, jausti, užuosti.</p> <p>Fiziologinės būsenos įvardijimas, pvz., alkanas, ištroškęs, pavargęs.</p> <p>Fizinės būsenos įvardijimas, pvz., gyvas, miegantis, sužeistas.</p> <p>Emocijų įvardijimas, pvz., liūdnas, linksmas, piktas, laimingas.</p> <p>Psichinės būsenos / veiksmo įvardijimas, pvz., norėti, galvoti, pamiršti, tikėti, nuspręsti.</p> <p>Kalbėjimo įvardijimas, pvz., sakyti, kalbėtis, sušukti, paklausti, įspėti.</p>
-----	---

2 dalis. Suvokimas

		Teisingų atsakymų pavyzdžiai	Klaidingų atsakymų pavyzdžiai	Taškai
0	Ar tau patiko pasaka?	Įvadinis klausimas. Atsakymas nevertinamas		
D1.	Kodėl katė sėlina artyn? (Rodoma į 1–2 pav.) (T1)	Nori pagauti drugelį.	Nori pašokinėti / pabėgioti.	0 1
D2.	Kaip jaučiasi katė? (Rodoma į 3 pav.) (Būsenos įvardijimas kaip SL atomazga)	Pikta / nusiminusi / susižeidusi	Gerai / laiminga	0 1
D3.	Kaip manai, kodėl katė jaučiasi pikta / nusiminusi/ ... ? ⁵ <i>(Jeigu vaikas paaškina atsakydamas į D2 klausimą, D3 klausimas praleidžiamas ir pereinama prie D4 klausimo)</i>	Nes nepagavo drugelio / susižeidė / įsidūrė leteną.	Bet koks neteisingas atsakymas.	0 1
D4.	Kodėl berniukas merkia meškerę į vandenį? (Rodoma į 5 pav.) (T2)	Nori ištraukti kamuolį.	Nori pažaisti.	0 1
D5.	Kaip jaučiasi berniukas? (Rodoma į 6 pav.) (Būsenos įvardijimas kaip SL atomazga)	Gerai / laimingas / džiaugiasi	Piktas / nusiminęs	0 1
D6.	Kaip manai, kodėl berniukas jaučiasi gerai / laimingas / ... ? ⁶ <i>(Jeigu vaikas paaškina atsakydamas į D5 klausimą, D6 klausimas praleidžiamas ir pereinama prie D7 klausimo)</i>	Nes ištraukė kamuolį.	Nes šypsosi / nes taip atrodo.	0 1
D7.	Kodėl katė čiumpa žuvį? (Rodoma į 5 pav.) (T3)	Nori ją suėsti / pavogti.	Nori pažaisti su žuvimi.	0 1

⁵ Pakartojamas vaiko pasakytas (atsakant į D2 klausimą) žodis.

⁶ Pakartojamas vaiko pasakytas (atsakant į D5 klausimą) žodis.

D8.	Įsivaizduok, kad berniukas mato katę. Kaip jis jaustųsi? (Rodoma į 6 pav.)	Supyktų / išsigąstų	Apsidžiaugtų / būtų patenkintas.	0 1
D9.	Kaip manai, kodėl berniukas supyktų / išsigąstų / ... ? ⁷ (Jeigu vaikas paaiškina atsakydamas į D8 klausimą, D9 klausimas praleidžiamas ir pereinama prie D10 klausimo)	Nes katė suėdė / pavogė jo žuvį.	Nes jo meškerė padėta ant žolės / ar kitas neteisingas atsakymas.	0 1
D10.	Ar berniukas susidraugaus su kate? Kodėl?	Ne, nes ... (nurodoma bent viena priežastis, pvz., katė suėdė jo žuvį)	Taip / nežinau / ar kitas neteisingas atsakymas	0 1
D11.	Bendras taškų skaičius 10:			

⁷ Pakartojamas vaiko pasakytas (atsakant į D8 klausimą) žodis.

Protokolas Šuo

Pasakojimas / Atpasakojimas / Paruoštas tekstas

Vaiko vardas: _____
Vaiko gimimo data: _____
Tyrimo data: _____
Vaiko amžius (mėnesiais) tyrimo metu: _____
Vaiko lytis: _____
Tyrėjo vardas: _____
Antrosios kalbos (K2) mokymosi trukmė: _____
Vaikas lanko darželį nuo: _____
Darželio pavadinimas: _____

Prieš pradėdant tyrimą, visi trys vienos paveikslėlių eilės vokai turi būti padėti ant stalo, o vaizdo ir / garso įrašymo prietaisas – paruoštas naudoti. Pradedama įrašinėti nuo parengiamojo etapo („apšilimo“) pradžios.

„Apšilimas“

Paklauskite kelių paprastų klausimų, pvz.: *Kas tavo geriausias draugas? Ką tu labiausiai mėgsti valgyti? Ar tau patinka pasakos?*

Instrukcijos

Pasakojimas

Atsisėskite priešais vaiką ir pasakykite: *Žiūrėk, čia yra trys vokai. Išsirink kurį nors vieną, ir tada aš tau paseksiu pasaką.* Vaikui išsirinkus voką su istorija, išskleiskite paveikslėlių seką taip, kad ją matytų tik vaikas. Pasakykite: *Pirmiausia atidžiai apžiūrėk visus paveikslėlius. Ar jau apžiūrėjai?*

Atskleiskite pirmuosius du paveikslėlius ir pasakykite: *O dabar norėčiau, kad tu man pasektum šią pasaką. Žiūrėk į paveikslėlius ir pabandyk kuo gražiau papasakoti.* Jei vaikas varžosi pradėti pasakoti, padrąsinkite jį sakydami: *Papasakok man, kas čia vyksta (rodykite į pirmąjį paveikslėlį).* Vaikui baigus pasakoti, atskleiskite du tolesnius paveikslėlius (taip, kad vaikas matytų 1–4 pav.) ir paprašykite tęsti pasakojimą. Vaikui baigus pasakoti, atskleiskite paskutinius du paveikslėlius (taip, kad vaikas matytų visą eilę) ir paprašykite tęsti pasakojimą. Vaikui nutilus, galite padrąsinti jį sakydami: *Papasakok man dar ką nors. O kas dar čia vyksta? Dar kas nors?* Priminkite: *Pasakyk man, kai pasaka baigsis.*

Vaikui baigus pasakoti, pagirkite jį ir pasakykite: *O dabar aš noriu paklausti tavęs apie šią pasaką.*

Atpasakojimas

Atsisėskite priešais vaiką. Pasakykite: *Žiūrėk, čia yra trys vokai. Išsirink kurį nors vieną, ir tada aš tau paseksiu pasaką.* Laikydami atskleistą paveikslėlių eilę priešais vaiką, pasakykite: *Pirmiausia atidžiai apžiūrėk visus paveikslėlius. Kai viską apžiūrėsi, aš tau paseksiu pasaką, o vėliau paprašysiu, kad tu man ją pakartotum.*

Atskleiskite pirmąjį ir antrąjį paveikslėlius (1–2 pav.) ir rodydami į pirmąjį pasakykite:

Pasaka prasideda čia. Vieną dieną išdykėlis šuo pamatė pilką pelytę, tupinčią prie medžio. Šuo stryktelėjo norėdamas ją pagauti. Tai pamatė pro šalį ėjęs smalsus berniukas. Jis kaip tik grįžo iš parduotuvės – nešėsi maišelį su dešrelėmis ir balioną.

Atskleiskite du tolesnius (3–4 pav.) paveikslėlius (taip, kad vaikas matytų 1–4 pav.) ir tęskite: *Berniukas sušuko: Ei, išdykėli, ką darai? Tačiau vikruolė pelytė šmurkštelėjo į olą, o šuo atsitrenkė į medį ir užsigavo nosį. Berniukas taip nustebo, kad net balionas išsprūdo jam iš rankų ir pakibo ant medžio šakos. Vaikas nusprendė atgauti balioną. Tuo metu šuo pastebėjo berniuko maišelį ir pagalvojo: įdomu, kas gi čia paslėpta? Priėjęs arčiau jis pamatė dešreles. – Tai bent skanumėlis! – apsidžiaugė išdykėlis ir nusprendė pasmaguriauti.*

Atskleiskite paskutinius du paveikslėlius (5–6 pav.) (taip, kad vaikas matytų visą paveikslėlių eilę) ir tęskite: *Berniukas stryktelėjo aukštyr bandydamas pasiekti balioną. O šuo tuo metu prisėlino prie maišelio ir ištraukė iš jo skaniąsias dešreles. Berniukas nudžiugo atgavęs balioną ir iš to džiaugsmo net nepastebėjo, kad šuo vaišinas jo dešrelėmis.*

Štai ir pasakos pabaiga.

Atskleiskite pirmuosius du paveikslėlius ir paprašykite pakartoti girdėtą pasaką. Jei vaikas varžosi pradėti pasakoti, padrąsinkite jį sakydami: *Papasakok man, kas čia vyksta (rodykite į pirmąjį paveikslėlį).* Vaikui baigus pasakoti, atskleiskite du tolesnius paveikslėlius (taip, kad vaikas matytų 1–4 pav.) ir paprašykite tęsti pasakojimą. Vaikui baigus pasakoti, atskleiskite paskutinius du paveikslėlius (taip, kad vaikas matytų visą eilę) ir paprašykite tęsti pasakojimą. Vaikui nutilus, galite padrąsinti jį sakydami: *Papasakok man dar ką nors. O kas dar čia vyksta? Dar kas nors?* Priminkite: *Pasakyk man, kai pasaka baigsis.* Vaikui baigus pasakoti, pagirkite jį ir pasakykite: *O dabar aš noriu paklausti tavęs apie šią pasaką.*

Kai vaikas pabaigia, paklauskite teksto suvokimų klausimų.

Paruoštas pasakojimas

Atsisėskite priešais vaiką. Pasakykite: *Žiūrėk, čia yra trys vokai. Išsirink kurį nors vieną, ir tada aš tau paseksiu pasaką.* Planuojant vertinti vaiko gebėjimą kurti pasakojimą pagal pateiktą schemą, sakoma: *Kai viską apžiūrėsi, aš tau paseksiu pasaką, o vėliau paprašysiu, kad atsakytum man į kelis klausimus.*

Atskleiskite pirmąjį ir antrąjį paveikslėlius (1–2 pav.) ir rodydami į pirmąjį pasakykite: *Pasaka prasideda čia. Vieną dieną išdykėlis šuo pamatė pilką pelytę, tupinčią prie medžio. Šuo stryktelėjo norėdamas ją pagauti. Tai pamatė pro šalį ėjęs smalsus berniukas. Jis kaip tik grįžo iš parduotuvės – nešėsi maišelį su dešrelėmis ir balioną.*

Atskleiskite du tolesnius (3–4 pav.) paveikslėlius (taip, kad vaikas matytų 1–4 pav.) ir tęskite: *Berniukas sušuko: Ei, išdykėli, ką darai? Tačiau vikruolė pelytė šmurkštelėjo į olą, o šuo atsitrenkė į medį ir užsigavo nosį. Berniukas taip nustebo, kad net balionas išsprūdo jam iš rankų ir pakibo ant medžio šakos. Vaikas nusprendė atgauti balioną. Tuo metu šuo pastebėjo berniuko maišelį ir pagalvojo: įdomu, kas gi čia paslėpta? Priėjęs arčiau jis pamatė dešreles. – Tai bent skanumėlis! – apsidžiaugė išdykėlis ir nusprendė pasmaguriauti.*

Atskleiskite paskutinius du paveikslėlius (5–6 pav.) (taip, kad vaikas matytų visą paveikslėlių eilę) ir tęskite: *Berniukas stryktelėjo aukštyr bandydamas pasiekti balioną. O šuo tuo metu prisėlino prie maišelio ir ištraukė iš jo skaniąsias dešreles. Berniukas nudžiugo atgavęs balioną ir iš to džiaugsmo net nepastebėjo, kad šuo vaišinas jo dešrelėmis.*

Štai ir pasakos pabaiga.

Pasakę *Štai ir pasakos pabaiga*, paklauskite teksto suvokimo klausimų.

Atpasakojimo įvertinimas Šuo

1 dalis. Produkcija

A. Pasakojimo struktūra, B. Siužetinių linijų (SL) struktūra, C. Būsenos įvardijimas

A. Pasakojimo struktūra

		Teisingų atsakymų pavyzdžiai ⁸	Taškai
A1.	Įžanga	Laiko ir / ar vietos įvardijimas, pvz.: viena kartą / vieną dieną / kartą / miške / pievoje	0 1 2 ⁹
<i>1 siužetinė linija. Pagrindinis veikėjas – šuo</i>			
A2.	Būsenos įvardijimas kaip SL užuomazga	Šuo norėjo pažaisti / buvo smalsus.	0 1
A3.	Tikslas	Šuo norėjo sugauti / pagauti / pačiupti pelytę.	0 1
A4.	Veiksmas	Šuo stryktelėjo / pašoko / puolė	0 1
A5.	Rezultatas	Šuo atsitrenkė į medį. Pelytė paspruko / pabėgo / pasislėpė.	0 1
A6.	Būsenos įvardijimas kaip SL atomazga	Šuo užsigavo / buvo piktas / nusiminęs. Pelytė juokėsi / buvo laiminga.	0 1
<i>2 siužetinė linija. Pagrindinis veikėjas – berniukas</i>			
A7.	Būsenos įvardijimas kaip SL užuomazga	Berniukas pamatė šunį gaudant pelytę / nustebo / išsigando / nusiminė pametęs balioną.	0 1
A8.	Tikslas	Berniukas nusprendė / norėjo atgauti balioną.	0 1
A9.	Veiksmas	Berniukas bandė pasiekti balioną.	0 1
A10.	Rezultatas	Berniukas pasiekė / pasiėmė balioną.	0 1
A11.	Būsenos įvardijimas kaip SL atomazga	Berniukas džiaugėsi / buvo laimingas / patenkintas atgavęs balioną.	0 1
<i>3 siužetinė linija. Pagrindinis veikėjas – šuo</i>			
A12.	Būsenos įvardijimas kaip SL užuomazga	Šuo pastebėjo / pamatė dešreles / buvo alkanas / smalsus.	0 1
A13.	Tikslas	Šuo nusprendė / norėjo pačiupti / pavogti / suėsti dešreles.	0 1
A14.	Veiksmas	Šuo siekė dešrelių / čiupo dešreles.	0 1
A15.	Rezultatas	Šuo pačiupo / pavogė / suėdė dešreles.	0 1

⁸ Kilus abejonių dėl atsakymo teisingumo, žr. Metodinę priemonę.

⁹ Nulis taškų skiriama už neteisingą atsakymą arba jokio atsakymo, 1 taškas už vieną teisingą atsakymą, 2 taškai už vietos ir laiko įvardijimą.

A16.	Būsenos įvardijimas kaip SL atomazga	Šuo pasisotino / buvo laimingas / patenkintas.	0	1
A17.	Bendras taškų skaičius 17:			

B. Siužetinių linijų struktūra

VR (veiksmo-rezultato) įvardijimų skaičius	Tikslo įvardijimų (kai nenurodytas nei veiksmas, nei rezultatas) skaičius	TV (tikslų-veiksmo) ir TR (tikslų-rezultato) įvardijimų skaičius	TVR (tikslų-veiksmo-rezultato) įvardijimų skaičius
B1.	B2.	B3.	B4.

C. Būsenos įvardijimas

C1.	<p>Būseną įvardijančių žodžių skaičius. Šiems žodžiams priklauso:</p> <p>Pojūčių įvardijimas, pvz., matyti, girdėti, jausti, užuosti.</p> <p>Fiziologinės būsenos įvardijimas, pvz., alkanas, ištroškęs, pavargęs.</p> <p>Fizinės būsenos įvardijimas, pvz., gyvas, miegantis, sužeistas.</p> <p>Emocijų įvardijimas, pvz., liūdnas, linksmas, piktas, laimingas.</p> <p>Psichinės būsenos / veiksmo įvardijimas, pvz., norėti, galvoti, pamiršti, tikėti, nuspręsti.</p> <p>Kalbėjimo įvardijimas, pvz., sakyti, kalbėtis, sušukti, paklausti, įspėti.</p>
-----	---

2 dalis. Suvokimas

		Teisingų atsakymų pavyzdžiai	Klaidingų atsakymų pavyzdžiai	Taškai
0	Ar tau patiko pasaka?	Įvadinis klausimas. Atsakymas nevertinamas		
D1.	Kodėl šuo šoka artyn? (Rodoma į 1–2 pav.) (T1)	Nori pagauti pelytę.	Nori pašokinėti / pabėgioti.	0 1
D2.	Kaip jaučiasi šuo? (Rodoma į 3 pav.) (Būsenos įvardijimas kaip SL atomazga)	Piktas / nusiminęs / susižeidęs	Gerai / laimingas	0 1
D3.	Kaip manai, kodėl šuo jaučiasi piktas / nusiminęs ...? ¹⁰ <i>(Jeigu vaikas paaiškina atsakydamas į D2 klausimą, D3 klausimas praleidžiamas ir pereinama prie D4 klausimo.)</i>	Nes nepagavo pelytės / susižeidė / užsigavo nosį.	Bet koks neteisingas atsakymas.	0 1
D4.	Kodėl berniukas šokinėja aukštyn? (Rodoma į 5 pav.) (T2)	Nori pasiekti kamuolį.	Nori pažaisti.	0 1
D5.	Kaip jaučiasi berniukas? (Rodoma į 6 pav.) (Būsenos įvardijimas kaip SL atomazga)	Gerai / laimingas / džiaugiasi	Piktas / nusiminęs	0 1
D6.	Kaip manai, kodėl berniukas jaučiasi gerai / laimingas / ...? ¹¹ <i>(Jeigu vaikas paaiškina atsakydamas į D5 klausimą, D6 klausimas praleidžiamas ir pereinama prie D7 klausimo.)</i>	Nes pasiekė kamuolį.	Nes šypsosi / nes taip atrodo.	0 1
D7.	Kodėl šuo čiumpa dešreles? (Rodoma į 5 pav.) (T3)	Nori jas suėsti / pavogti	Nori pažaisti su maišeliu.	0 1

¹⁰ Pakartojamas vaiko pasakytas (atsakant į D2 klausimą) žodis.

¹¹ Pakartojamas vaiko pasakytas (atsakant į D5 klausimą) žodis.

D8.	Įsivaizduok, kad berniukas mato šunį. Kaip jis jaustųsi? (Rodoma į 6 pav.)	Supyktų / išsigąstų	Apsidžiaugtų / būtų patenkintas	0	1
D9.	Kaip manai, kodėl berniukas supyktų / išsigąstų / ... ? ¹² (Jeigu vaikas paaiškina atsakydamas į D8 klausimą, D9 klausimas praleidžiamas ir pereinama prie D10 klausimo.)	Nes šuo suėdė / pavogė jo dešreles.	Bet koks neteisingas atsakymas.	0	1
D10.	Ar berniukas susidraugaus su šunimi? Kodėl?	Ne, nes ... (nurodoma bent viena priežastis, pvz., šuo suėdė jo dešreles)	Taip / nežinau / ar kitas neteisingas atsakymas	0	1
D11.	Bendras taškų skaičius 10:				

¹² Pakartojamas vaiko pasakytas (atsakant į D8 klausimą) žodis.

Protokolas Paukščiukai

Pasakojimas / Atpasakojimas / Paruoštas tekstas

Vaiko vardas: _____
Vaiko gimimo data: _____
Tyrimo data: _____
Vaiko amžius (mėnesiais) tyrimo metu: _____
Vaiko lytis: _____
Tyrėjo vardas: _____
Antrosios kalbos (K2) mokymosi trukmė: _____
Vaikas lanko darželį nuo: _____
Darželio pavadinimas: _____

Prieš pradėdant tyrimą, visi trys vienos paveikslėlių eilės vokai turi būti padėti ant stalo, o vaizdo ir / garso įrašymo prietaisas – paruoštas naudoti. Pradedama įrašinėti nuo parengiamojo etapo („apšilimo“) pradžios.

„Apšilimas“

Paklauskite kelių paprastų klausimų, pvz.: *Kas tavo geriausias draugas? Ką tu mėgsti valgyti? Ar tau patinka pasakos?*

Instrukcijos

Pasakojimas

Atsisėskite priešais vaiką ir pasakykite: *Žiūrėk, čia yra trys vokai. Išsirink kurį nors vieną, ir tada aš tau paseksiu pasaką.* Vaikui išsirinkus voką su istorija, išskleiskite paveikslėlių seką taip, kad ją matytų tik vaikas. Pasakykite: *Pirmiausia atidžiai apžiūrėk visus paveikslėlius. Ar jau apžiūrėjai?*

Atskleiskite pirmuosius du paveikslėlius ir pasakykite: *O dabar norėčiau, kad tu man pasektum šią pasaką. Žiūrėk į paveikslėlius ir pabandyk kuo gražiau papasakoti.* Jei vaikas varžosi pradėti pasakoti, padrąsinkite jį sakydami: *Papasakok man, kas čia vyksta (rodykite į pirmąjį paveikslėlį).* Vaikui baigus pasakoti, atskleiskite du tolesnius paveikslėlius (taip, kad vaikas matytų 1–4 pav.) ir paprašykite tęsti pasakojimą. Vaikui baigus pasakoti, atskleiskite paskutinius du paveikslėlius (taip, kad vaikas matytų visą eilę) ir paprašykite tęsti pasakojimą. Vaikui nutilus, galite padrąsinti jį sakydami: *Papasakok man dar ką nors. O kas dar čia vyksta? Dar kas nors?* Priminkite: *Pasakyk man, kai pasaka baigsis.*

Vaikui baigus pasakoti, pagirkite jį ir pasakykite: *O dabar aš noriu paklausti tavęs apie šią pasaką.*

Atpasakojimas

Atsisėskite priešais vaiką ir pasakykite: *Žiūrėk, čia yra trys vokai. Išsirink kurį nors vieną, ir tada aš tau paseksiu pasaką.* Laikydami atskleistą paveikslėlių eilę priešais vaiką, pasakykite: *Pirmiausia atidžiai apžiūrėk visus paveikslėlius. Kai viską apžiūrėsi, aš tau paseksiu pasaką, o vėliau paprašysiu, kad tu man ją pakartotum.*

Atskleiskite pirmąjį ir antrąjį paveikslėlius (1–2 pav.) ir rodydami į pirmąjį pasakykite:

Pasaka prasideda čia. Vieną rytą mažyliai paukščiukai pabudo labai anksti. Mama paukštė pamatė, kad jie labai išalkę. Ji išskrido ieškoti vaikams maisto. Tuo metu pro šalį sliūkino alkana katė. Ji pamatė lizde likusius paukščiukus ir nusprendė juos suėsti.

Atskleiskite du tolesnius (3–4 pav.) paveikslėlius (taip, kad vaikas matytų 1–4 pav.) ir tęskite: *Tuo metu mama grįžo nešdama didelį riebų slienką ir nepastebėjo katės. O ši klastingai sušnypštė: „Nagi nagi, ir ką gi aš čia matau?“. Katė stryktelėjo aukštyn ir čiupo vieną paukščiuką. Tuo metu pro šalį bėgo drąsuolis šuo. Jis pamatė, kad paukščiukams gresia pavojus, ir puolė juos gelbėti.*

Atskleiskite paskutinius du paveikslėlius (5–6 pav.) (taip, kad vaikas matytų visą paveikslėlių eilę) ir tęskite: *Šuo suurzgė: „Tuoj pat paleisk paukščiuką!“, iš visų jėgų kando katei į uodegą ir nutempė ją žemyn. Katė išsigandusi paleido paukščiuką ir puolė bėgti, o šuo ją nusivijo. Paukščiukai pamatė, kad pavojus nebegresia, ir labai apsidžiaugė.*

Štai ir pasakos pabaiga.

Atskleiskite pirmuosius du paveikslukus ir paprašykite pakartoti girdėtą pasaką. Jei vaikas varžosi pradėti pasakoti, padrąsinkite jį sakydami: *Papasakok man, kas čia vyksta (rodykite į pirmąjį paveikslėlį).* Vaikui baigus pasakoti, atskleiskite du tolesnius paveikslėlius (taip, kad vaikas matytų 1–4 pav.) ir paprašykite tęsti pasakojimą. Vaikui baigus pasakoti, atskleiskite paskutinius du paveikslėlius (taip, kad vaikas matytų visą eilę) ir paprašykite tęsti pasakojimą. Vaikui nutilus, galite padrąsinti jį sakydami: *Papasakok man dar ką nors. O kas dar čia vyksta? Dar kas nors?* Priminkite: *Pasakyk man, kai pasaka baigsis.* Vaikui baigus pasakoti, pagirkite jį ir pasakykite: *O dabar aš noriu paklausti tavęs apie šią pasaką.*

Kai vaikas pabaigia, paklauskite teksto suvokimų klausimų.

Paruoštas pasakojimas

Atsisėskite priešais vaiką. Pasakykite: *Žiūrėk, čia yra trys vokai. Išsirink kurį nors vieną, ir tada aš tau paseksiu pasaką.* Planuojant vertinti vaiko gebėjimą kurti pasakojimą pagal pateiktą schemą, sakoma: *Kai viską apžiūrėsi, aš tau paseksiu pasaką, o vėliau paprašysiu, kad atsakytum man į kelis klausimus.*

Atskleiskite pirmąjį ir antrąjį paveikslėlius (1–2 pav.) ir rodydami į pirmąjį pasakykite: *Pasaka prasideda čia. Vieną rytą mažyliai paukščiukai pabudo labai anksti. Mama paukštė pamatė, kad jie labai išalkę. Ji išskrido ieškoti vaikams maisto. Tuo metu pro šalį sliūkino alkana katė. Ji pamatė lizde likusius paukščiukus ir nusprendė juos suėsti.*

Atskleiskite du tolesnius (3–4 pav.) paveikslėlius (taip, kad vaikas matytų 1–4 pav.) ir tęskite: *Tuo metu mama grįžo nešdama didelį riebų slienką ir nepastebėjo katės. O ši klastingai sušnypštė: „Nagi nagi, ir ką gi aš čia matau?“. Katė stryktelėjo aukštyn ir čiupo vieną paukščiuką. Tuo metu pro šalį bėgo drąsuolis šuo. Jis pamatė, kad paukščiukams gresia pavojus, ir puolė juos gelbėti.*

Atskleiskite paskutinius du paveikslėlius (5–6 pav.) (taip, kad vaikas matytų visą paveikslėlių eilę) ir tęskite: *Šuo suurzgė: „Tuoj pat paleisk paukščiuką!“, iš visų jėgų kando katei į uodegą ir nutempė ją žemyn. Katė išsigandusi paleido paukščiuką ir puolė bėgti, o šuo ją nusivijo. Paukščiukai pamatė, kad pavojus nebegresia, ir labai apsidžiaugė.*

Štai ir pasakos pabaiga.

Pasakę *Štai ir pasakos pabaiga*, paklauskite teksto suvokimo klausimų.

Pasakojimo įvertinimas Paukščiukai

1 dalis. Produkcija

A. Pasakojimo struktūra, B. Siužetinių linijų (SL) struktūra, C. Būsenos įvardijimas

A. Pasakojimo struktūra

		Teisingų atsakymų pavyzdžiai ¹³	Taškai
A1.	Įžanga	Laiko ir / ar vietos įvardijimas, pvz.: vieną kartą / vieną dieną / kartą / miške / sode / prie medžio	0 1 2 ¹⁴
<i>1 siužetinė linija. Pagrindinė veikėja – paukštė/ mama</i>			
A2.	Būsenos įvardijimas kaip SL užuomazga	Paukščiukai išalko / norėjo maisto / verkė, kad parneštų maisto / prašė parnešti maisto.	0 1
A3.	Tikslas	Mama paukštė norėjo pamaitinti vaikus / parnešti maisto / sliekų.	0 1
A4.	Veiksmas	Mama paukštė išskrido ieškoti maisto.	0 1
A5.	Rezultatas	Mama paukštė parnešė maisto / slieką / pamaitino vaikus. Vaikai gavo maisto / slieką.	0 1
A6.	Būsenos įvardijimas kaip SL atomazga	Mama paukštė džiaugėsi / buvo patenkinta. Vaikai buvo sotūs / patenkinti.	0 1
<i>2 siužetinė linija. Pagrindinė veikėja – katė</i>			
A7.	Būsenos įvardijimas kaip SL užuomazga	Katė pamatė paukštę išskrendant / paukščiukus vienus. Katė buvo alkana.	0 1
A8.	Tikslas	Katė nusprendė / norėjo pagauti / suėsti paukščiukus.	0 1
A9.	Veiksmas	Katė lipo į medį / siekė paukščiukų.	0 1
A10.	Rezultatas	Katė pačiupo paukščiuką.	0 1
A11.	Būsenos įvardijimas kaip SL atomazga	Katė džiaugėsi / buvo laiminga / patenkinta. Paukščiukai išsigando.	0 1
<i>3 siužetinė linija. Pagrindinis veikėjas – šuo</i>			
A12.	Būsenos įvardijimas kaip SL užuomazga	Šuo pastebėjo / pamatė, kad paukščiukams gresia pavojus.	0 1

¹³ Kilus abejonių dėl atsakymo teisingumo, žr. Metodinę priemonę.

¹⁴ Nulis taškų skiriama už neteisingą atsakymą arba jokio atsakymo, 1 taškas už vieną teisingą atsakymą, 2 taškai už vietos ir laiko įvardijimą.

A13.	Tikslas	Šuo nusprendė / sutrukdyti katei / neleisti suėsti paukščiukų.	0	1
A14.	Veiksmas	Šuo puolė / čiupo katę už uodegos.	0	1
A15.	Rezultatas	Šuo nuvijo katę. Katė paleido paukščiuką. Paukščiukai buvo išgelbėti.	0	1
A16.	Būsenos įvardijimas kaip SL atomazga	Šuo džiaugėsi išgebėjęs paukščiukus. Katė nusiminė / liko alkana. Paukščiukai buvo išgelbėti.	0	1
A17.	Bendras taškų skaičius 17:			

B. Siužetinių linijų struktūra

VR (veiksmo- rezultato) įvardijimų skaičius	Tikslo įvardijimų (kai nenurodytas nei veiksmas, nei rezultatas) skaičius	TV (tikslų-veiksmo) ir TR (tikslų-rezultato) įvardijimų skaičius	TVR (tikslų-veiksmo- rezultato) įvardijimų skaičius
B1.	B2.	B3.	B4.

C. Būsenos įvardijimas

C1.	<p>Būseną įvardijančių žodžių skaičius. Šiems žodžiams priklauso:</p> <p>Pojūčių įvardijimas, pvz., matyti, girdėti, jausti, užuosti.</p> <p>Fiziologinės būsenos įvardijimas, pvz., alkana, ištroškęs, pavargęs.</p> <p>Fizinės būsenos įvardijimas, pvz., gyvas, miegantis, sužeistas.</p> <p>Emocijų įvardijimas, pvz., liūdnas, linksmas, piktas, laimingas.</p> <p>Psichinės būsenos / veiksmo įvardijimas, pvz., norėti, galvoti, pamiršti, tikėti, nuspręsti.</p> <p>Kalbėjimo įvardijimas, pvz., sakyti, kalbėtis, sušukti, paklausti, įspėti.</p>
-----	--

2 dalis. Suvokimas

		Teisingų atsakymų pavyzdžiai	Klaidingų atsakymų pavyzdžiai	Taškai
0	Ar tau patiko pasaka?	Įvadinis klausimas. Atsakymas nevertinamas		
D1.	Kodėl paukštė / mama išskrenda? (Rodoma į 1–2 pav.) (T1 / Būsenos įvardijimas kaip SL užuomazga)	Nori parnešti maisto vaikams / pagauti slieką.	Skrenda į darbą.	0 1
D2.	Kaip jaučiasi paukščiukai? (Rodoma į 1 pav.) (Būsenos įvardijimas kaip SL užuomazga)	Blogai / alkani	Gerai / laimingi / išsigandę	0 1
D3.	Kaip manai, kodėl paukščiukai jaučiasi blogai / alkani / ... ? ¹⁵ (<i>Jeigu vaikas paaiškina atsakydamas į D2 klausimą, D3 klausimas praleidžiamas ir pereinama prie D4 klausimo.</i>)	Nes jie išsižioję / prašo maisto / mama juos maitina / paukščiukai visada alkani.	Nes jie čiułba / nori skristi kartu su mama / mato katę.	0 1
D4.	Kodėl katė lipa į medį? (Rodoma į 3 pav.) (T2)	Nori pagauti / suėsti paukščiukus.	Nori pažaisti su paukščiukais.	0 1
D5.	Kaip jaučiasi katė? (Rodoma į 5–6 pav.) (Būsenos įvardijimas kaip SL atomazga)	Blogai / alkana / pikta	Gerai / laiminga / patenkinta	0 1
D6.	Kaip manai, kodėl katė jaučiasi blogai / alkana / ... ? ¹⁶ (<i>Jeigu vaikas paaiškina atsakydamas į D5 klausimą, D6 klausimas praleidžiamas ir pereinama prie D7 klausimo.</i>)	Nes nepagavo paukščiukų / liko alkana / išsigando šuns / šuo jai įkando.	Nes šuo ją pagavo.	0 1
D7.	Kodėl šuo čiumpa katę už uodegos? (Rodoma į 5 pav.) (T3)	Nori ją nuvyti / išgelbėti paukščiukus.	Nori pažaisti su kate.	0 1
D8.	Įsivaizduok, kad šuo mato paukščiukus. Kaip jis jaustųsi? (Rodoma į 6 pav.) (Būsenos įvardijimas kaip SL atomazga)	Džiaugtųsi / būtų patenkintas / laimingas	Supyktų	0 1

¹⁵ Pakartojamas vaiko pasakytas (atsakant į D2 klausimą) žodis.

¹⁶ Pakartojamas vaiko pasakytas (atsakant į D5 klausimą) žodis.

D9.	Kaip manai, kodėl šuo džiaugtųsi / būtų patenkintas ... ? ¹⁷ (Jeigu vaikas paaiškina atsakydamas į D8 klausimą, D9 klausimas praleidžiamas ir pereinama prie D10 klausimo.)	Nes nuvijo katę / apgynė paukščiukus.	Nes jis šypsosi.	0 1
D10.	Kas paukščiui labiau patinka – katė ar šuo? Kodėl?	Šuo, nes ... (nurodoma bent viena priežastis, pvz., išgelbėjo paukščiukus)	Katė / nežinau / ar kitas neteisingas atsakymas	0 1
D11.	Bendras taškų skaičius 10:			

¹⁷ Pakartojamas vaiko pasakytas (atsakant į D8 klausimą) žodis.

Protokolas Ožkiukai

Pasakojimas / Atpasakojimas / Paruoštas tekstas

Vaiko vardas: _____
Vaiko gimimo data: _____
Tyrimo data: _____
Vaiko amžius (mėnesiais) tyrimo metu: _____
Vaiko lytis: _____
Tyrėjo vardas: _____
Antrosios kalbos (K2) mokymosi trukmė: _____
Vaikas lanko darželį nuo: _____
Darželio pavadinimas: _____

Prieš pradėdant tyrimą, visi trys vienos paveikslėlių eilės vokai turi būti padėti ant stalo, o vaizdo ir / garso įrašymo prietaisas – paruoštas naudoti. Pradedama įrašinėti nuo parengiamojo etapo („apšilimo“) pradžios.

„Apšilimas“

Paklauskite kelių paprastų klausimų, pvz.: *Kas tavo geriausias draugas? Ką tu mėgsti valgyti? Ar tau patinka pasakos?*

Instrukcijos

Pasakojimas

Atsisėskite priešais vaiką ir pasakykite: *Žiūrėk, čia yra trys vokai. Išsirink kurį nors vieną, ir tada aš tau paseksiu pasaką.* Vaikui išsirinkus voką su istorija, išskleiskite paveikslėlių seką taip, kad ją matytų tik vaikas. Pasakykite: *Pirmiausia atidžiai apžiūrėk visus paveikslėlius. Ar jau apžiūrėjai?*

Atskleiskite pirmuosius du paveikslėlius ir pasakykite: *O dabar norėčiau, kad tu man pasektum šią pasaką. Žiūrėk į paveikslėlius ir pabandyk kuo gražiau papasakoti.* Jei vaikas varžosi pradėti pasakoti, padrąsinkite jį sakydami: *Papasakok man, kas čia vyksta (rodykite į pirmąjį paveikslėlį).* Vaikui baigus pasakoti, atskleiskite du tolesnius paveikslėlius (taip, kad vaikas matytų 1–4 pav.) ir paprašykite tęsti pasakojimą. Vaikui baigus pasakoti, atskleiskite paskutinius du paveikslėlius (taip, kad vaikas matytų visą eilę) ir paprašykite tęsti pasakojimą. Vaikui nutilus, galite padrąsinti jį sakydami: *Papasakok man dar ką nors. O kas dar čia vyksta? Dar kas nors?* Priminkite: *Pasakyk man, kai pasaka baigsis.*

Vaikui baigus pasakoti, pagirkite jį ir pasakykite: *O dabar aš noriu paklausti tavęs apie šią pasaką.*

Atpasakojimas

Atsisėskite priešais vaiką ir pasakykite: *Žiūrėk, čia yra trys vokai. Išsirink kurį nors vieną, ir tada aš tau paseksiu pasaką.* Laikydami atskleistą paveikslėlių eilę priešais vaiką, pasakykite: *Pirmiausia atidžiai apžiūrėk visus paveikslėlius. Kai viską apžiūrėsi, aš tau paseksiu pasaką, o vėliau paprašysiu, kad tu man ją pakartotum.*

Atskleiskite pirmąjį ir antrąjį paveikslėlius (1–2 pav.) ir rodydami į pirmąjį pasakykite: *Pasaka prasideda čia. Kartą prie ežero ganėsi ožka su dviem ožkiukais. Vienas ožkiukas*

paslydo ir įkrito į vandenį. Mama pamatė, kad jis labai išsigandęs. Ji puolė į vandenį gelbėti ožkiuko. Tuo metu pro šalį sliūkino alkana lapė. Ji pamatė ant kranto likusį ožkiuką ir nusprendė jį suėsti.

Atskleiskite du tolesnius (3–4 pav.) paveikslėlius (taip, kad vaikas matytų 1–4 pav.) ir tęskite: *Tuo metu mama grįžo nešdama didelį riebę sliėką ir nepastebėjo katės. O ši klastingai sušnypštė: „Nagi nagi, ir ką gi aš čia matau?“. Katė stryktelėjo aukštyn ir čiupo vieną paukščiuką. Tuo metu pro šalį bėgo drąsuolis šuo. Jis pamatė, kad paukščiukams gresia pavojus, ir puolė juos gelbėti.*

Atskleiskite paskutinius du paveikslėlius (5–6 pav.) (taip, kad vaikas matytų visą paveikslėlių eilę) ir tęskite: *Paukštis sušuko: „Tuoj pat paleisk ožkiuką!“, iš visų jėgų kirtu snapu lapei į uodegą ir nuvijo ją tolyn. Lapė išsigandusi paleido ožkiuką ir puolė bėgti, o paukštis ją nusivijo. Ožkiukai pamatė, kad pavojus nebegresia, ir labai apsidžiaugė.*

Štai ir pasakos pabaiga.

Atskleiskite pirmuosius du paveikslėlius ir paprašykite pakartoti girdėtą pasaką. Jei vaikas varžosi pradėti pasakoti, padrąsinkite jį sakydami: *Papasakok man, kas čia vyksta (rodykite į pirmąjį paveikslėlį).* Vaikui baigus pasakoti, atskleiskite du tolesnius paveikslėlius (taip, kad vaikas matytų 1–4 pav.) ir paprašykite tęsti pasakojimą.

Vaikui baigus pasakoti, atskleiskite paskutinius du paveikslėlius (taip, kad vaikas matytų visą eilę) ir paprašykite tęsti pasakojimą. Vaikui nutilus, galite padrąsinti jį sakydami: *Papasakok man dar ką nors. O kas dar čia vyksta? Dar kas nors?* Priminkite: *Pasakyk man, kai pasaka baigsis.* Vaikui baigus pasakoti, pagirkite jį ir pasakykite: *O dabar aš noriu paklausti tavęs apie šią pasaką.*

Kai vaikas pabaigia, paklauskite teksto suvokimų klausimų.

Paruoštas pasakojimas

Atsisėskite priešais vaiką. Pasakykite: *Žiūrėk, čia yra trys vokai. Išsirink kurį nors vieną, ir tada aš tau paseksiu pasaką.* Planuojant vertinti vaiko gebėjimą kurti pasakojimą pagal pateiktą schemą, sakoma: *Kai viską apžiūrėsi, aš tau paseksiu pasaką, o vėliau paprašysiu, kad atsakytum man į kelis klausimus.*

Atskleiskite pirmąjį ir antrąjį paveikslėlius (1–2 pav.) ir rodydami į pirmąjį pasakykite: *Pasaka prasideda čia. Kartą prie ežero ganėsi ožka su dviem ožkiukais. Vienas ožkiukas paslydo ir įkrito į vandenį. Mama pamatė, kad jis labai išsigandęs. Ji puolė į vandenį gelbėti ožkiuko. Tuo metu pro šalį sliūkino alkana lapė. Ji pamatė ant kranto likusį ožkiuką ir nusprendė jį suėsti.*

Atskleiskite du tolesnius (3–4 pav.) paveikslėlius (taip, kad vaikas matytų 1–4 pav.) ir tęskite: *Tuo metu mama grįžo nešdama didelį riebę sliėką ir nepastebėjo katės. O ši klastingai sušnypštė: „Nagi nagi, ir ką gi aš čia matau?“. Katė stryktelėjo aukštyn ir čiupo vieną paukščiuką. Tuo metu pro šalį bėgo drąsuolis šuo. Jis pamatė, kad paukščiukams gresia pavojus, ir puolė juos gelbėti.*

Atskleiskite paskutinius du paveikslėlius (5–6 pav.) (taip, kad vaikas matytų visą paveikslėlių eilę) ir tęskite: *Paukštis sušuko: „Tuoj pat paleisk ožkiuką!“, iš visų jėgų kirtu snapu lapei į uodegą ir nuvijo ją tolyn. Lapė išsigandusi paleido ožkiuką ir puolė bėgti, o paukštis ją nusivijo. Ožkiukai pamatė, kad pavojus nebegresia, ir labai apsidžiaugė.*

Štai ir pasakos pabaiga.

Pasakę *Štai ir pasakos pabaiga*, paklauskite teksto suvokimo klausimų.

Pasakojimo įvertinimas Ožkiukai

1 dalis. Produkcija

A. Pasakojimo struktūra, B. Siužetinių linijų (SL) struktūra, C. Būsenos įvardijimas

A. Pasakojimo struktūra

		Teisingų atsakymų pavyzdžiai ¹⁸	Taškai
A1.	Įžanga	Laiko ir / ar vietos įvardijimas, pvz.: vieną kartą / vieną dieną / kartą / miške / prie ežero	0 1 2 ¹⁹
<i>1 siužetinė linija. Pagrindinė veikėja – ožka/ mama</i>			
A2.	Būsenos įvardijimas kaip SL užuomazga	Mama / Ožka / pamatė, kad jos vaikui gresia pavojus / reikia pagalbos. Ožkiukas išsigando / pateko į bėdą / nemokėjo plaukti.	0 1
A3.	Tikslas	Mama norėjo išgelbėti vaiką / padėti išlipti ožkiukui iš vandens.	0 1
A4.	Veiksmas	Mama įbrido į vandenį / stumia ožkiuką į krantą.	0 1
A5.	Rezultatas	Mama išgelbėjo ožkiuką / išstūmė ožkiuką į krantą. Ožkiukas buvo išgelbėtas.	0 1
A6.	Būsenos įvardijimas kaip SL atomazga	Mama džiaugėsi / buvo patenkinta. Ožkiukas buvo išgelbėtas / nenuskendo.	0 1
<i>2 siužetinė linija. Pagrindinė veikėja – lapė</i>			
A7.	Būsenos įvardijimas kaip SL užuomazga	Lapė pamatė ožką gelbstint savo vaiką / ožkiuką vieną / buvo alkana.	0 1
A8.	Tikslas	Lapė nusprendė / norėjo pagauti / suėsti ožkiuką.	0 1
A9.	Veiksmas	Lapė puolė / šoko prie ožkiuko.	0 1
A10.	Rezultatas	Lapė pačiupo ožkiuką.	0 1
A11.	Būsenos įvardijimas kaip SL atomazga	Lapė džiaugėsi / buvo laiminga / patenkinta. Ožkiukas išsigando.	0 1
<i>3 siužetinė linija. Pagrindinis veikėjas – paukštis</i>			
A12.	Būsenos įvardijimas kaip SL užuomazga	Paukštis pastebėjo / pamatė, kad ožkiukui gresia pavojus. Ožkiukas pateko į bėdą.	0 1

¹⁸ Kilus abejonių dėl atsakymo teisingumo, žr. Metodinę priemonę.

¹⁹ Nulis taškų skiriama už neteisingą atsakymą arba jokie atsakymo, 1 taškas už vieną teisingą atsakymą, 2 taškai už *vietos* ir *laiko* įvardijimą.

A13.	Tikslas	Paukštis nusprendė / sutrukdyti lapei / nuvyti lapę / neleisti suėsti ožkiuko.	0	1
A14.	Veiksmas	Paukštis puolė / čiupo lapę už uodegos.	0	1
A15.	Rezultatas	Paukštis nuvijo lapę / neleido suėsti ožkiuko / išgelbėjo ožkiuką. Lapė paleido ožkiuką / pabėgo. Ožkiukas buvo išgelbėtas.	0	1
A16.	Būsenos įvardijimas kaip SL atomazga	Paukštis džiaugėsi išgebėjęs ožkiuką. Lapė nusiminė / liko alkana. Ožkiukas buvo išgelbėtas.	0	1
A17.	Bendras taškų skaičius 17:			

B. Siužetinių linijų struktūra

VR (veiksmo- rezultato) įvardijimų skaičius	Tikslo įvardijimų (kai nenurodytas nei veiksmas, nei rezultatas) skaičius	TV (tikslas- veiksmo) ir TR (tikslas-rezultato) įvardijimų skaičius	TVR (tikslas-veiksma- rezultato) įvardijimų skaičius
B1.	B2.	B3.	B4.

C. Būsenos įvardijimas

C1.	<p>Būseną įvardijančių žodžių skaičius. Šiems žodžiams priklauso:</p> <p>Pojūčių įvardijimas, pvz., matyti, girdėti, jausti, užuosti.</p> <p>Fiziologinės būsenos įvardijimas, pvz., alkana, ištroškęs, pavargęs.</p> <p>Fizinės būsenos įvardijimas, pvz., gyvas, miegantis, sužeistas.</p> <p>Emocijų įvardijimas, pvz., liūdnas, linksmas, piktas, laimingas.</p> <p>Psichinės būsenos / veiksmo įvardijimas, pvz., norėti, galvoti, pamiršti, tikėti, nuspręsti.</p> <p>Kalbėjimo įvardijimas, pvz., sakyti, kalbėtis, sušukti, paklausti, įspėti.</p>
-----	--

2 dalis. Suvokimas

		Teisingų atsakymų pavyzdžiai	Klaidingų atsakymų pavyzdžiai	Taškai
0	Ar tau patiko pasaka?	Įvadinis klausimas. Atsakymas nevertinamas		
D1.	Kodėl ožka brenda į vandenį? (Rodoma į 1–2 pav.) (T1 / Būsenos įvardijimas kaip SL užuomazga)	Nori išgelbėti ožkiuką / padėti ožkiukui išlipti iš vandens.	Nori išsimaudyti.	0 1
D2.	Kaip jaučiasi ožkiukas? (Rodoma į 1 pav.) (Būsenos įvardijimas kaip SL užuomazga)	Blogai / išsigandęs	Gerai / laimingas / alkanas	0 1
D3.	Kaip manai, kodėl ožkiukas jaučiasi blogai / išsigandęs / ...? ²⁰ (<i>Jeigu vaikas paaiškina atsakydamas į D2 klausimą, D3 klausimas praleidžiamas ir pereinama prie D4 klausimo.</i>)	Nes įkrito į vandenį / nemoka plaukti. Kūdikiai, vaikai nemoka plaukti (bendra prasme).	Jis alkanas / jam linksma.	0 1
D4.	Kodėl lapė sėlina prie ožkiuko? (Rodoma į 3 pav.) (T2)	Nori pagauti / suėsti ožkiuką.	Nori pažaisti su ožkiuku.	0 1
D5.	Kaip jaučiasi lapė? (Rodoma į 5–6 pav.) (Būsenos įvardijimas kaip SL atomazga)	Blogai / alkana / pikta	Gerai / laiminga / patenkinta	0 1
D6.	Kaip manai, kodėl lapė jaučiasi blogai / alkana / ...? ²¹ (<i>Jeigu vaikas paaiškina atsakydamas į D5 klausimą, D6 klausimas praleidžiamas ir pereinama prie D7 klausimo.</i>)	Nes nepagavo ožkiuko / liko alkana / išsigando paukščio / paukštis.	Nes paukštis ją pagavo.	0 1
D7.	Kodėl paukštis čiumpa lapę už uodegos? (Rodoma į 5 pav.) (T3)	Nori ją nuvyti / išgelbėti ožkiuką.	Nori pažaisti su lape.	0 1

²⁰ Pakartojamas vaiko pasakytas (atsakant į D2 klausimą) žodis.

²¹ Pakartojamas vaiko pasakytas (atsakant į D5 klausimą) žodis.

D8.	Įsivaizduok, kad paukštis mato ožkiukus. Kaip jis jaustųsi? (Rodoma į 6 pav.) (Būsenos įvardijimas kaip SL atomazga)	Džiaugtųsi / būtų patenkintas / laimingas	Supyktų	0 1
D9.	Kaip manai, kodėl šuo džiaugtųsi / būtų patenkintas ... ? ²² (<i>Jeigu vaikas paaiškina atsakydamas į D8 klausimą, D9 klausimas praleidžiamas ir pereinama prie D10 klausimo.</i>)	Nes nuvijo lapę / apgynė ožkiuką.	Nes jis šypsosi.	0 1
D10.	Kas ožkai labiau patinka – paukštis ar lapė? Kodėl?	Paukštis, nes ... (nurodoma bent viena priežastis, pvz., išgelbėjo ožkiuką)	Lapė / nežinau / ar kitas neteisingas atsakymas	0 1
D11.	Bendras taškų skaičius 10:			

²² Pakartojamas vaiko pasakytas (atsakant į D8 klausimą) žodis.

Anketa tėvams / globėjams

1. Vaiko vardas (pavardė) _____

2. Vaiko gimimo data _____

3. Ar Jūsų vaikas šiuo metu lanko darželį / dienos centrą / mokyklą?

Taip, darželį,
nuo _____ (metai, mėnuo)

Ne

Jeigu taip, kokiomis kalbomis kalbama darželyje?

Vaiko gimtąja ir antrąja kalbomis

Vaiko gimtąja kalba

Vaiko antrąja kalba

Kita: _____

Taip, mokyklą

nuo _____ (metai, mėnuo)

Ne

Jeigu taip, kokiomis kalbomis kalbama mokykloje?

Vaiko gimtąja ir antrąja kalbomis

Vaiko gimtąja kalba

Vaiko antrąja kalba

Kita: _____

4. Kokioje šalyje Jūsų vaikas gimė?

Gimtosios kalbos
šalyje? _____

Antrosios kalbos
šalyje? _____

Kitoje šalyje?
_____

5. Kiek laiko Jūsų vaikas gyvena antrosios kalbos šalyje? _____ (metai, mėn.)

6. Vaikas šeimoje yra:

pirmagimis

antrasis
vaikas

trečiasis
vaikas

kita: _____

7. Kada Jūsų vaikas pradėjo tarti pirmuosius žodžius?

_____metai _____mėn.

8. Ar kada nors esate pastebėję kokių nors vaiko kalbos nesklandumų?

Ne Taip, (prašome nurodyti, kokių) _____

9. Ar Jūsų šeimoje kas nors yra turėjęs kalbos nesklandumų?

Ne Taip, (prašome nurodyti, kas?) _____
pvz., mama, tėvas, brolis

10. Ar vaikas kada nors yra turėjęs:

klausos sutrikimų?

Ne

Taip

dažnų ausies uždegimų?

Ne

Taip, (prašome nurodyti, kiek kartų)

_____ Yra turėjęs ausies kamščių

11. Ar, Jūsų nuomone, vaikas gerai girdi?

Ne

Taip

12. Informacija apie tėvus						
	Jūsų pirmoji (gimtoji) kalba	Jūsų antroji (negimtoji) kalba	Kitos kalbos, kurias mokate	Kiek laiko gyvenate Lietuvoje?	Jūsų išsilavinimas	Jūsų darbas / pareigos
Mama						
Tėvas						

13. Kokiomis kalbomis kalbate su vaiku?

Mama ☐ Savo pirmąją (gimtąją) kalbą ☐ Savo antrąją (negimtąją) kalbą ☐ Savo pirmąją (gimtąją) ir antrąją kalbomis ☐ Kita (prašome nurodyti): _____	Tėvas ☐ Savo pirmąją (gimtąją) kalbą ☐ Savo antrąją (negimtąją) kalbą ☐ Savo pirmąją (gimtąją) ir antrąją kalbomis ☐ Kita (prašome nurodyti): _____
--	---

14. Kokiomis kalbomis Jūsų vaikas šiuo metu kalba?

☐ Savo pirmąją (gimtąją) kalbą: _____	☐ Savo antrąją (negimtąją) kalbą: _____	☐ Kita: _____
---	---	-----------------------------------

15. Kokias kalbas Jūsų vaikas girdi aplinkoje?

☐ Savo pirmąją (gimtąją) kalbą: _____	☐ Savo antrąją (negimtąją) kalbą: _____	☐ Kita: _____
---	---	-----------------------------------

16. Kada Jūsų vaikas pradėjo mokytis negimtosios (antrosios) kalbos?

☐ Nuo gimimo	☐ Iki 3m.
☐ Iki 1m.	☐ Iki 5m.
☐ Iki 2m.	☐ Nuo _____m.

17. Jūsų vaikas mokosi antrosios (negimtosios) kalbos:

☐ Darželyje	☐ Žiūrėdamas televizorių / skaitydamas knygas / žaisdamas kompiuterinius žaidimus
☐ Kalbėdamas su draugais	☐ Kita (prašome nurodyti): _____
☐ Kalbėdamas su šeimos nariais ir giminaičiais	

18. Įvertinkite procentais, kokiomis kalbomis ir kiek laiko per dieną Jūsų vaikas kalba:

	savo pirmąją (gimtąją) kalbą	savo antrąją (negimtąją) kalbą	Kita: _____
	☐ 25%	☐ 25%	☐ 25%
	☐ 50%	☐ 50%	☐ 50%
	☐ 75%	☐ 75%	☐ 75%
	☐ 100%	☐ 100%	☐ 100%

19. Įvertinkite vaiko kalbą (pažymėkite tinkamą laukelį)	Labai gerai	Gerai	Nelabai gerai	Blogai				
Kaip vaikas <u>supranta</u> savo pirmąją (gimtąją) kalbą?								
Kaip vaikas <u>supranta</u> savo antrąją (negimtąją) kalbą?								
Kaip vaikas <u>kalba</u> savo pirmąją (gimtąją) kalbą?								
Kaip vaikas <u>kalba</u> savo antrąją (negimtąją) kalbą?								
20. Kokia kalba, Jūsų nuomone, vaikas kalba geriausiai? <ul style="list-style-type: none"> ☐ Savo pirmąją (gimtąją) kalbą ☐ Savo antrąją (negimtąją) kalbą ☐ Kita (prašome nurodyti): _____ 								
21. Ar, Jūsų nuomone, vaikas kurią nors kalbą mėgsta labiau nei kitas? <ul style="list-style-type: none"> ☐ Ne ☐ Taip, _____ 								
22. Nurodykite toliau nurodytos veiklos, vykdytos su jūsų vaiku per pastarąjį mėnesį, dažnumą:	Savo pirmąją (gimtąją) kalba				Savo antrąją (negimtąją) kalba			
	Niekada	Du kartus per mėnesį	Vieną ar du kartus per savaitę	Kasdien	Niekada	Du kartus per mėnesį	Vieną ar du kartus per savaitę	Kasdien
Sekate pasakas								
Skaitote / skaito knygas								
Klauso muzikos ar dainuoja								
Žiūri televizorių / filmus / žaidžia kompiuterinius žaidimus								

Pasakojimų tekstai

Toliau pateikiami pasakojimų tekstai iliustruoja bendrąją rišliojo pasakojimo struktūrą, kalbą ir siužetinių linijų sandarą. Jie gali būti pasitelkiami rišliojo pasakojimo / atpasakojimo analizei, diagnostikai, be to, lengvai verčiami ir pritaikomi kitoms kalboms.

Svarbiausios rišliojo pasakojimo struktūros ir kalbos ypatybės tekstuose pažymėtos taip:

tikslas; veiksmas tikslui pasiekti; rezultatas; būsenos įvardijimas.

Paukščiukai (bendras žodžių skaičius: 119)

1–2 pav. Vieną rytą mažyliai paukščiukai pabudo labai anksti. Mama paukštė *pamatė*, kad jie labai *išalkę*. Ji išskrido ieškoti vaikams maisto. Tuo metu pro šalį sliūkino *alkana* katė. Ji *pamatė* lizde likusius paukščiukus ir nusprendė juos suėsti.

3–4 pav. Tuo metu mama grįžo nešdama didelį riebę slieką ir *nepastebėjo* katės. O ši *klastingai sušnypštė*: „Nagi nagi, ir ką gi aš čia *matau?*“. Katė stryktelėjo aukštyn ir čiupo vieną paukščiuką. Tuo metu pro šalį bėgo *drąsuolis* šuo. Jis *pamatė*, kad paukščiukams gresia pavojus, ir puolė juos gelbėti.

5–6 pav. Šuo *suurzgė*: „Tuo pat paleisk paukščiuką!“, iš visų jėgų kando katei į uodegą ir nutempė ją žemyn. Katė išsigandusi paleido paukščiuką ir puolė bėgti, o šuo ją nusivijo. Paukščiukai *pamatė*, kad pavojus nebegresia, ir labai *apsidžiaugė*.

Ožkiukai (bendras žodžių skaičius: 133)

1–2 pav. Kartą prie ežero ganėsi ožka su dviem ožkiukais. Vienas ožkiukas paslydo ir įkrito į vandenį. Mama *pamatė*, kad jis labai *išsigandęs*. Ji puolė į vandenį gelbėti ožkiuko. Tuo metu pro šalį sliūkino *alkana* lapė. Ji *pamatė* ant kranto likusį ožkiuką ir nusprendė jį suėsti.

3–4 pav. Mama tuo metu bandė padėti ožkiukui išlipti iš vandens ir *nepastebėjo* lapės. O ši *klastingai suurzgė*: „Nagi nagi, ir ką gi aš čia *matau?*“. Lapė stryktelėjo artyn ir čiupo ožkiuką už kojos. Tuo metu pro šalį skrido *drąsuolis* paukštis. Jis *pamatė*, kad ožkiukui gresia pavojus, ir puolė jį gelbėti.

5–6 pav. Paukštis *sušuko*: „Tuo pat paleisk ožkiuką!“, iš visų jėgų kirto snapu lapei į uodegą ir nuvijo ją tolyn. Lapė išsigandusi paleido ožkiuką ir puolė bėgti, o paukštis ją nusivijo. Ožkiukai *pamatė*, kad pavojus nebegresia, ir labai *apsidžiaugė*.

Katė (bendras žodžių skaičius: 139)

1–2 pav. Vieną dieną išdykėlė katė pamatė drugelį, tupintį ant šakos. Katė stryktelėjo norėdama jį pagauti. Tai pamatė pro šalį ėjęs smalsus berniukas. Jis kaip tik grįžo iš žvejybos, nešėsi kibirėlį su pagauta žuvimi ir kamuoli.

3–4 pav. Berniukas sušuko: „Ei, išdykėle, ką darai?“. Tačiau vikruolis drugelis mostelėjo sparnais ir nuskrido, o katė užkliuvo už spygliuoto krūmo ir įsidūrė leteną. Berniukas taip nustebo, kad net kamuolys iškrito jam iš rankų ir nuriedėjo į vandenį. Vaikas nusprendė atgauti kamuolį. Tuo metu katė pastebėjo berniuko kibirėlį ir pagalvojo: „Įdomu, kas gi čia paslėpta?“. Priėjusi arčiau ji pamatė žuvį. „Tai bent skanumėlis!“ – apsidžiaugė išdykėlė ir nusprendė pasmaguriauti.

5–6 pav. Berniukas įmerkė meškere į vandenį ir bandė pasiekti kamuolį. O katė tuo metu prisėlino prie kibirėlio ir ištraukė iš jo skaniąją žuvį. Berniukas nudžiugo atgavęs kamuolį, ir iš to džiaugsmo net nepastebėjo, kad katė vaišinasi jo žuvimi.

Šuo (bendras žodžių skaičius: 136)

1–2 pav. Vieną dieną išdykėlis šuo pamatė pelytę, tupinčią prie medžio. Šuo stryktelėjo norėdamas ją pagauti. Tai pamatė pro šalį ėjęs smalsus berniukas. Jis kaip tik grįžo iš parduotuvės, nešėsi maišelį su dešrelėmis ir balioną.

3–4 pav. Berniukas sušuko: „Ei, išdykėli, ką darai?“. Tačiau vikruolė pelytė šmurkstelėjo į olą, o šuo atsitrenkė į medį ir užsigavo nosį. Berniukas taip nustebo, kad net balionas išsprūdo jam iš rankų ir pakibo ant medžio šakos. Vaikas nusprendė atgauti balioną. Tuo metu šuo pastebėjo berniuko maišelį ir pagalvojo: „Įdomu, kas gi čia paslėpta?“. Priėjęs arčiau jis pamatė dešreles. „Tai bent skanumėlis!“ – apsidžiaugė išdykėlis ir nusprendė pasmaguriauti.

5–6 pav. Berniukas stryktelėjo aukštyn bandydamas pasiekti balioną. O šuo tuo metu prisėlino prie maišelio ir ištraukė iš jo skaniąsias dešreles. Berniukas nudžiugo atgavęs savo balioną, ir iš to džiaugsmo net nepastebėjo, kad šuo vaišinasi jo dešrelėmis.